Голові спеціалізованої вченої ради Д 64.062.09
Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут»
доктору наук з державного управління, професору,
заслуженому працівнику освіти України
Домбровській Світлані Миколаївні

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора
Дзюндзюка Вячеслава Борисовича,
на дисертаційну роботу Старкова Валентина Івановича
«Трансформація інституційного механізму публічного регулювання штучного інтелекту», подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління
за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність обраної теми дослідження.

Поширення штучного інтелекту істотно змінює характер державного управління, створюючи нові можливості для підвищення результативності управлінських рішень і водночас породжуючи виклики у сфері правового регулювання, захисту прав людини та відповідальності за використання алгоритмічних технологій. За таких умов особливого значення набуває спроможність державних інституцій забезпечувати узгодженість регуляторних вимог, управлінських повноважень і процедур контролю.

Для України ця проблематика набуває додаткової ваги в умовах воєнного стану, посилення інформаційних і кібернетичних загроз та європейської інтеграції. Необхідність поєднання технологічного розвитку із захистом національних інтересів вимагає переосмислення наявних підходів до організації публічного регулювання штучного інтелекту, визначення функцій відповідальних інституцій та забезпечення їх ефективної взаємодії.

Актуальність дисертаційного дослідження Старкова Валентина Івановича «Трансформація інституційного механізму публічного регулювання штучного інтелекту» зумовлена потребою в науковому обґрунтуванні відповідних інституційних змін. Спрямованість роботи на вдосконалення механізму публічного регулювання, узгодження його складових і розроблення

практичних рекомендацій відповідає сучасним завданням розвитку науки державного управління та формування державної політики у сфері штучного інтелекту.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість наукових положень дисертації Старкова В. І. забезпечується послідовним розв'язанням поставлених завдань, комплексним характером дослідження та відповідністю застосованих методів його меті. Автор розглядає публічне регулювання штучного інтелекту крізь призму взаємозв'язку державної політики, інституційних повноважень і управлінських процедур.

Методологічну основу роботи становить поєднання системного, структурно-функціонального, порівняльного, прогностичного та теоретико-концептуального методів. Їх застосування дозволило дослідити організацію публічного регулювання штучного інтелекту, виявити проблеми функціонування відповідних інституцій та обґрунтувати напрями вдосконалення інституційного механізму.

Важливою передумовою достовірності отриманих результатів є опрацювання наукових джерел, нормативно-правових актів, міжнародних документів, аналітичних і статистичних матеріалів. Зіставлення вітчизняної регуляторної практики із зарубіжним досвідом забезпечило належну основу для формулювання авторських висновків і рекомендацій.

Позитивної оцінки заслуговує взаємозв'язок теоретичних узагальнень із запропонованими практичними рішеннями. Обґрунтування інституційних змін спирається на аналіз наявних регуляторних проблем, а розроблені рекомендації враховують необхідність послідовного впровадження управлінських заходів та оцінювання їх результативності.

Представлені в дисертації наукові положення характеризуються логічною узгодженістю, достатньою аргументованістю та відповідністю

поставленим дослідницьким завданням, що дає підстави позитивно оцінити ступінь їх обґрунтованості.

Достовірність результатів і новизна дослідження, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Наукова новизна дисертації Старкова В. І. полягає в обґрунтуванні комплексного підходу до трансформації інституційного механізму публічного регулювання штучного інтелекту, що поєднує організаційні, правові та технологічні аспекти регуляторної діяльності держави.

Уперше запропоновано комплексну модель публічного регулювання штучного інтелекту, яка охоплює нормативно-правовий, інституційний, технологічний і прикладний рівні з інтеграцією безпекового та комунікаційного компонентів. Таке поєднання забезпечує цілісне бачення регуляторних процесів і взаємозв'язку їх складових. До результатів, одержаних уперше, належить також модель алгоритмічного аудиту систем штучного інтелекту в публічному секторі, що передбачає технічне, правове, організаційне й управлінське оцінювання та спрямована на посилення контролю за використанням алгоритмічних технологій.

Удосконалено наукові положення щодо трансформації управлінської діяльності під впливом штучного інтелекту, зокрема стосовно зміни функціонального змісту управлінських процесів, організації роботи публічних інституцій та професійних компетентностей їх працівників. Також удосконалено підхід до розподілу юридичної відповідальності між суб'єктами розроблення, впровадження та використання алгоритмічних систем з урахуванням їхніх повноважень і характеру участі на різних етапах життєвого циклу технологій.

Набули подальшого розвитку теоретико-методичні положення щодо структурної організації інституційного механізму публічного регулювання штучного інтелекту шляхом виокремлення стратегічного, координаційного, операційного, контрольно-наглядового та кадрово-компетентнісного рівнів. Практичну спрямованість зазначених положень посилюють розроблені

алгоритм поетапного впровадження комплексної моделі та система показників оцінювання її ефективності.

Достовірність одержаних результатів забезпечується належною методологічною основою, аналізом нормативно-правового забезпечення, міжнародної практики та особливостей функціонування інституцій публічного управління в Україні. Висновки дисертації узгоджуються з поставленими завданнями та змістом проведеного дослідження.

Основні результати дисертаційного дослідження знайшли належне відображення в наукових публікаціях здобувача та пройшли апробацію на науково-практичних конференціях. Тематика опублікованих праць охоплює ключові положення дослідження, засвідчує послідовність наукового пошуку та достатню повноту оприлюднення одержаних результатів.

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження.

Наукове значення дисертації Старкова В. І. полягає в поглибленні теоретико-методичних засад публічного регулювання штучного інтелекту та обґрунтуванні інституційних умов його результативності. Запропоновані автором підходи розширюють можливості дослідження регуляторної політики, цифрового врядування та управлінських процесів, пов’язаних із застосуванням алгоритмічних технологій.

Практична цінність одержаних результатів визначається можливістю їх використання під час формування державної політики у сфері штучного інтелекту, вдосконалення діяльності органів публічної влади та впровадження інструментів оцінювання ризиків і контролю за алгоритмічними системами. Розроблені рекомендації можуть бути застосовані на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях публічного управління.

Практичне використання результатів дослідження підтверджено відповідними документами Павлоградської районної ради Дніпропетровської області (довідка № 02-24-29/0/2-26 від 03.02.2026), Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка №

3161/0/211-26 від 25.05.2026), Одеської міської військової адміністрації (довідка № 2830/0/1-13 від 01.07.2026) та Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» (акт № 694 від 29.12.2025).

Наведені результати впровадження засвідчують прикладну спрямованість дисертаційної роботи та можливості використання авторських напрацювань в управлінській і освітній діяльності. Особливого значення набуває їх застосування для розвитку професійних компетентностей фахівців публічного управління та вдосконалення практики прийняття управлінських рішень в умовах цифрової трансформації.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Ознайомлення з дисертаційною роботою Старкова В. І. дає підстави відзначити відповідність її структурної побудови характеру поставленого наукового завдання. Матеріал дослідження організовано за принципом послідовного переходу від теоретичного осмислення проблематики публічного регулювання штучного інтелекту до аналізу наявної регуляторної практики та обґрунтування авторських пропозицій щодо трансформації інституційного механізму.

Дисертація має загальний обсяг 240 сторінок і включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Бібліографічна база налічує 235 найменувань. У роботі представлено 34 таблиці, 7 рисунків і 7 додатків, які доповнюють основний текст, сприяють систематизації дослідницьких матеріалів та розкриттю змісту запропонованих наукових положень.

Заслуговує на позитивну оцінку логіка викладення результатів дослідження. Зміст структурних частин дисертації підпорядкований досягненню визначеної мети, а висновки відображають результати виконання поставлених завдань. Використання відповідного понятійно-категоріального апарату забезпечує наукову визначеність викладених положень. Текст роботи характеризується послідовністю аргументації, змістовою цілісністю та

належним рівнем академічного викладу. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам до кандидатських дисертацій.

Автореферат містить необхідні відомості про актуальність теми, мету й завдання дослідження, застосовані методи, наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Його зміст узгоджується з основними положеннями дисертації, належним чином відображає наукові здобутки автора та забезпечує можливість їх фахового оцінювання.

Недоліки та побажання (дискусійні положення до дисертації).

Відзначаючи наукову значущість дисертаційного дослідження Старкова В. І. та обґрунтованість запропонованих автором положень, доцільно звернути увагу на окремі питання, що мають дискусійний характер і потребують додаткового пояснення.

1. У дисертації обґрунтовано необхідність посилення інституційної спроможності держави у сфері регулювання штучного інтелекту. Разом із тим недостатньо конкретизовано критерії визначення меж державного втручання в процеси розроблення та використання алгоритмічних технологій. Доцільно було б докладніше розкрити підходи до забезпечення балансу між захистом суспільних інтересів, регуляторними обмеженнями та підтримкою технологічних інновацій.

2. Запропонована автором комплексна модель публічного регулювання штучного інтелекту має універсальний характер і може застосовуватися в різних сферах суспільної діяльності. На нашу думку, доцільно було б докладніше розглянути особливості функціонування інституційного механізму в окремих галузях, зокрема в охороні здоров’я, освіті та сфері надання адміністративних послуг. Такий аналіз дав би змогу уточнити, які елементи запропонованої моделі потребують галузевої адаптації з урахуванням специфіки управлінських завдань і характеру можливих ризиків.

3. У дисертації обґрунтовано значення комунікаційного компонента комплексної моделі публічного регулювання штучного інтелекту. Разом із тим більшої уваги заслуговують інституційні можливості залучення

громадськості, професійних об’єднань та представників наукового середовища до формування й оцінювання державної політики у цій сфері. Доцільно було б конкретизувати форми такої участі, зокрема механізми громадських консультацій, експертного обговорення та незалежного оцінювання регуляторних рішень.

4. У дисертації значну увагу приділено питанням розподілу юридичної відповідальності між суб’єктами, залученими до створення та використання систем штучного інтелекту, що, зокрема, відображено в таблиці 2.7. Разом із тим дискусійним залишається питання співвідношення юридичної та управлінської відповідальності посадових осіб у випадках використання алгоритмічних рекомендацій під час підготовки та прийняття владних рішень. Доцільно було б докладніше розкрити роль людського контролю та межі управлінської самостійності посадової особи за таких умов.

5. Автором переконливо обґрунтовано необхідність трансформації інституційного механізму публічного регулювання штучного інтелекту відповідно до розвитку алгоритмічних технологій. Водночас потребує додаткового висвітлення питання забезпечення адаптивності запропонованого механізму до майбутніх технологічних змін. Зокрема, науковий інтерес становить визначення умов, за яких перегляд регуляторних процедур та інституційних функцій може здійснюватися без порушення стабільності державної політики й безперервності управлінських процесів.

Висловлені зауваження стосуються окремих аспектів теоретичного обґрунтування та практичного застосування результатів дисертаційного дослідження. Вони мають дискусійний характер, окреслюють перспективні напрями подальших наукових пошуків і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, її наукової цінності та достовірності одержаних результатів.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Старкова Валентина Івановича «Трансформація інституційного механізму публічного регулювання штучного інтелекту» є

регулювання штучного інтелекту. Одержані автором результати характеризуються науковою новизною, належним рівнем обґрунтованості та мають теоретичне і практичне значення для розвитку науки державного управління. Запропоновані наукові положення та рекомендації спрямовані на вдосконалення регуляторної діяльності органів публічної влади в умовах цифрової трансформації суспільства.

За актуальністю теми, ступенем обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, достовірністю та новизною одержаних результатів, їх теоретичним і практичним значенням, повнотою викладення основних результатів у наукових публікаціях дисертаційна робота Старкова Валентина Івановича «Трансформація інституційного механізму публічного регулювання штучного інтелекту» відповідає вимогам, установленим постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів», наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та наказом Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 року № 1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук», а її автор, Старков Валентин Іванович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент
доктор наук з державного управління,
професор, завідувач кафедри публічної політики
ННІ «Інститут державного управління»
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна Вячеслав ДЗЮНДЗЮК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ * ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА * КОД 02071205

ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів
О. Громенко